

Pridnost in lenoba.

§ 4. Delo je naša sreča.

Vkljub temu, da je delo naša dolžnost, bi vendar mnogi ljudje nič ne delali, ko bi ne pričakovali od svojega dela nobene koristi. Saj tako delo, ki nič ne koristi, se še ne sme imenovati delo, marveč je le postopanje. Torej le tako opravilo, s katerim želimo koristiti sebi ali drugim, se sme imenovati delo.

Kaj nam pa koristi pridno delo? Mislim, da nam nobena druga reč ne koristi toliko kot delo, ker nam nobena ne pospešuje tako zelo naše sreče, časne in večne. Zato sem pa kar naravnost zapisal: „Delo je naša sreča!“ Da boste znali prav ceniti pridno delo, premislimo nekoliko podrobneje to resnico in sicer najprej z ozirom na časno, potlej pa še tem bolj z ozirom na večno srečo.

1. Kaj da nam donaša časno srečo, najlažje izvemo, če poslušamo, kako si ljudje želé in voščijo srečo za novo leto, za godovno itd.

a) Pred vsem si voščijo ljubo zdravje. To neprecenljivo dobroto nam pa najbolj pospešuje pridno delo. Saj še orodje zarjevi in se izpridi, ako se ne rabi; voda se okuži, ako ne teče itd. Izkušnja izpričuje, da so najbolj zdravi oni ljudje, ki pridno delajo, zlasti zunaj na svežem zraku; lenobno posedanje, pojevanje in popivanje pa povzroča največ bolezni. Temu pritrjujejo tudi zdravniki, ki imajo odločilno besedo pri sodbi o zdravju in bolezni. Vsi po vrsti priporočajo z besedo in v knjigah delo kot posebno dobro sredstvo za ohranjenje zdravja. Pa ko bi nam tega tudi posebej ne pripovedovali, bi pač mi sami že lahko uganili iz njihovih vprašanj, ki jih navadno stavijo bolnikom, kadar jih obiščejo. Doktor, n. pr., vpraša: „Kako ste spali?“ In če sliši odgovor: „Prav dobro“, je zagotovljen, da se je izboljšalo bolniku in utegne kmalu ozdraveti. Da, zdravo spanje je na pol življenja, trdi pregovor. Sploh pa je znano, da nam nobena reč ne zna preskrbeti tako povoljnega spanja, kot pridno

delo z utrujenostjo. — Drugo doktorjevo vprašanje je navadno: „Kako je kaj z jedjo in pijačo“, ali se mu vstavlja, ali mu gre v slast? Kakšna je prebava? Ako se bolnik pohvali, da ima že dober tek in da tudi želodec redno deluje, ga zdravnik lahko poto-laži, da bo kmalu okreval. Kaj ne, ste že uganili, kaj sem hotel reči? Nobena reč ne zna tako vrlo pospeševati prebave ter napravljati lakote in žeje, kot na-porno delo. Lakota pa je najboljša kuharica. Lačnemu človeku ni treba še le prigovarjati, da naj je; tudi se ne pritožuje o slabi hrani, si ne izbira, kar od kraja pobira. — Zdravniki nasvetujejo posebno radi veliko gibanja v svežem zraku, kopeli, potenje itd. Vse to ima priden delavec že sam brez doktorskih nasvetov. Napor pri delu mu nadomestuje izprehode; potne kaplje so mu zadostna kopel.

b) Nadalje si želé prijatelji in znanci drug dru-gemu b o g a s t v a in sreče, sploh blagostanja. Ako hočejo, da taka voščila ne bodo prazna in imajo kaj nade, da se bodo uresničila; se pač samoobsebi ra-zume, da naj si žele med seboj tudi pridnosti, ker brez nje se premoženje ne dá ohraniti, še manj pa na novo pridobiti. Tega mi pač ni treba še posebej dokazovati. Čim boljšo službo hoče kdo dobiti, s tem večjo pridnostjo si mora priboriti potrebne pra-vice zanjo, dobra izpričevala itd.

c) Navadno pa se poleg drugih voščil želi še l j u b a z a d o v o l j n o s t. Ta ljubka cvetka je pa jako kočljive narave; ne raste in ne uspeva na vsakih tleh. Ima pa tudi mnogo sovražnikov, ki ji zadržu-jejo rast in razvoj, ali pa jo celo ukončajo. Zado-voljnost je rahla rožica, ki le dobro uspeva, ako jo sadé pridne delavne roke ter jo še potlej skrbno škropijo in zalivajo z gorkimi sragami potnega čela. Da me bolje razumete, vam povem to še brez pe-sniškega vzleta: z resnobnim in rednim delom si naj-lažje pridobimo in ohranimo zadovoljnost, ki je prvi in slednji pogoj naše sreče. Še bolj vam bo to jasno, ako vam še razložim, kako nam pomaga pridnost, da si pridobimo v e č n o srečo.

2. Jako slaba in nepopolna bi bila namreč naša častitka, ko bi sorodnikom, prijateljem in znancem želeli le časne sreče. Vsak pošten „gratulant“ želi še s posebnim povdarkom večno srečo. Pa kaj bi pomagalo v najlepših verzih povedano voščilo, ko bi si pa dotičnik nič ne prizadejal, da se mu tudi res izpolni to, kar se mu je želelo v tako izbranih besedah. O, tudi za tem voščilom se skriva pravzaprav delo in trud. Z besedami se sliši: nebeška sreča! v resnici pa naj se misli: pridnost! Saj sem že zadnjič zapisal neovrgljivo resnico, da za lenuhe ni nebes! Kako naj bi tudi mogel lenuh priti v nebesa!

a) Kdor hoče priti v nebesa, se mora varovati greha; in da se ubrani grehu, mora premagovati izkušnjave. Izkušnjave pa, kakor uči katekizem, prihajajo od treh strani: iz hudega poželenja, od sveta in hudobnega duha. — Hudo poželenje najbolje kroti pridno delo. Kadar se namreč človek zatopi v resno delo, takrat pozabi na vse druge reči; torej še ne utegne premišljevati grešnih misli. Z delom pa tudi tako utruji svoje telo, da ni nič več tako nevarno in uporno duši. — Delavnemu človeku tudi zlobni svet ni posebno nevaren. Kaj se briga za posvetne veselice in norčije! Zaverovan je v delo; ob delavnikih se mu zdi škoda časa, ob nedeljah in praznikih pa komaj čaka, da se nekoliko odpočije v domačem krogu. — O satanu pa tudi pravijo sveti možje, da pri miru pusti takega človeka, ki ga najde pri delu.

b) Nebeška pot pa ne zahteva le, da se izogibljemo greha, marveč moramo tudi izvrševati dobra dela in si pridobiti čednosti. Dobra dela že s svojim imenom dovolj pričajo, da lenuh nima ž njimi nobenega deleža. Pa tudi pri čednostih smo hitro na jasnem, da si jih more pridobiti le priden človek z dolгим trudom in prizadevanjem. Čednosti niso kakor lepa obleka, da bi jo podedoval sin po očetu, hčerka po materi, ali v dar dobil od bogo ljubne tetke; to rajsko obleko si mora vsak sam napraviti z dolгим in napornim trudom. Čednost se

namreč imenuje tudi krepost; je torej ona junaška močatost, ki nas dela dovolj krepke in sposobne, da natanko izpolnjujemo božjo voljo vselej in povsod, bodisi še tako težko. Kaj takega si pa nihče ne pridobi brez obilnega truda in vojskovanja.

c) Tega nas dovolj jasno prepričuje tudi zgodovina. Saj pač vse krščanstvo takorekoč sloni na pridnosti. Jezus Kristus, ustanovitelj sv. katoliške cerkve, je bil najvzornejši delavec, kar jih je kdaj še videl svet, delal je do 30. leta z rokami, potlej pa še tri leta duševno; njegov rednik sv. Jožef je bil tesar, njegovi apostoli, nadaljevalci njegovega božjega dela, so bili ribiči in prav od dela poklicani k apostolstvu, ki jih je tudi stalo neizmerno veliko truda in napora. In že v „apostolskih navodilih“ se bere določilo: „Nihče ne more biti naslednik Kristusov in apostolov, če je len in malomaren“. Še oni, ki so si hoteli pridobiti izredno popolnost, puščavniki in menihi, so menjavali dušne vaje z ročnimi deli ali pa strinjali duhovno in telesno delo. Vsi slavni možje v zgodovini so se odlikovali po marljivi pridnosti v mladosti, da so se pripravili za svoj poklic, in potlej, da so hvalno izvrševali svoje stanovske dolžnosti.

Ako torej želite sreče sebi in drugim, vedite, da pravzaprav želite le pridne delavnosti, ker le z marljivim in naporim delom se izkuje sreča časna in večna, z lenobo pa se ne opravi nič v tem delokrogu. Zdi se mi, kakor da bi odmevalo iz vsake prave čestitke: „Bog te obvaruj lenobe in ti podeli vztrajno pridnost!“

* * *

Dobro zdravilo. Mlad gospodič, ki ni imel pravega veselja za delo, tem več pa za razkošne zabave in veselice, pride nekega dne k zdravniku in mu toži, kako da boleha in hira, naj mu zapiše primerno zdravilo. Modri zdravnik pa odgovori: „Gospod! primernejšega in boljšega zdravila vam ne vem nasvetovati, kot ono, ki ga je Bog že Adamu narekoval v raju: „V potu svojega obraza si služi svoj vsakdanji kruh!“

Berač. Zdrav berač je prosil miloščine nekega Špartanca. „Ne!“ reče pametni Špartanec, „ničesar ti ne dam; zakaj čimveč dobiš miloščine, tem dalje boš beračil. Oni, ki ti je dal prvo miloščino, te je naredil berača“.

„O blažene roke!“ Slavni jezuit Hunolt nam pripoveduje tole mično dogodbo. Sv. Makarij je nekoč obiskal sv. Antona. Prijazno se pozdravita sveta moža, sedeta in se začneta pogovarjati o božjih rečeh. Makarij, dasi ves utrujen, si nagrabi, da bi tudi med svetim pogovorom ne bil brez dela, poleg ležečega ličja in začne kot po navadi plesti košarice, in tako je jezik govoril o božjih rečeh, roke pa so ves čas delale v božjo čast. Pri odhodu ga sv. Anton objame in mu trdno stisne roke ter vzklikne: „O sanctae, benedictae manus! quantam vos gloriam habebitis! — O svete, blažene roke! koliko slavo boste imele!“

Dobri prijatelji.

Zupančičevi so imeli svojo hišo ob kraju gozda, blizu železnične proge. Poslopje je stalo pod bregom, kjer so imeli tudi lep vrt. Spomladi je bilo za hišo vse belo. Jablane in hruške, najboljše vrste, so obetale vsako leto obilen sad, in v resnici tudi obrodile, če ni bilo kakšne posebne nesreče. Kdo je pa znal tudi tako skrbeti za vrt kot gospod Zupančič! Kmetje so se čudili, zakaj pri njem vse tako raste in cvete. Semtertja ga je prišel kdo tudi vprašat za svet, kako naj uredi to ali ono na vrtu. Prijazni Zupančič je vsakemu prav rad ustregel in mu tudi sam pokazal, kako je treba, na primer, obrezovati drevje, cepiti, ali saditi, da boljše raste.

* * *

Bilo je spomladi, neke nedelje popoldne. Gospod Zupančič in njegova sedemletna hčerka Marica sta sedela pred hišo pod košato lipo. Bilo je pre-